

LIST IZLAZI TJEDNO. — GODIŠNJA PRETPLATA 30.— DIN. — ZA INOZEMSTVO 60.— DIN. OGLASI PO NAROČITOJ TARIFI.

GODINA X. BROJ 43. Šibenik, 19. listopada 1939.

ADRESA UREDNIŠTVA I UPRAVE: ŠIBENIK pp. 17. RUKOMISI SE NE VRAĆAJU. BROJ ČEK. RAČUNA 33.121

Riješena zagonetka

Okruženi smo tajnama i zagonetkama. Tajne su nad nama, u nama i oko nas. Ljudi ih već hiljade godina proučavaju i objašnjavaju, a mnoge od njih su nam još uvijek daleke i neotkrivene.

Pa da je tajnovito i zagonetno samo ono što je u Bogu, i što je Bog stvorio! Ali mi sami sebe zaplićemo u mrežu novih zagonetaka, kojima ne znamo ni početka ni konca.

Zar međunarodni život nije jedna takva zagonetka! — Ko više razumije, zašto su se neki narodi do jučer mrzili i progonili, a danas se braćime i miluju! Pa sva ta diplomatska putovanja, savezi, paktovi, sporazumi, pogodbe, ugovori...!

Zamršena je to zagonetka i za najdalekovidnijega političara. I više niko ništa ne može razumjeti, ako se hoće razvoj događaja podvrći zakonima logike i naravnoga morala.

A opet, kad se samo nešto uzme u obzir, sve je to shvatljivo kao dva puta dva. Tada zamršena zagonetka stoji pred nama riješena. A to nešto jest: Sebičnost i korist.

Što znači prijateljstvo, ljubav, zadana riječ, međusobni sporazum! — Sve je to dobro, dok im donáša korist. Ako dojučerašnji neprijatelj obećaje veći komad kruha, onda se raskidaju stara prijateljstva i stvaraju nova, uz najveće ceremonije, s potpisima i banketima.

O, ta obećanja i sporazumi! Ima li kratkotrajnijega života nego što je njihov! — Upravo po onoj: Danas jesmo, sutra nismo.

Sramota je, kad čovjek čovjeka prevari, pa ma bilo to i u najvećoj tajnosti. Kad ne održi riječ, pogazi obećanje!

A danas se čitavi narodi zavaraavaju. I to javno, uz slavljenje zvona, preko svih svjetskih novina i radio-stanica! I niko se radi toga ne crveni. Nikoga ne prekora savjest. Još su ponosni radi svoje spretnosti i plemenitosti, ako mogu nekoga, što no se kaže, nasaditi i nasamariti.

Uvijek je bilo teško naći pravoga prijatelja, a danas je to mnogo, mnogo teže. Tu i tamo se nađu dvije srodne, plemenite duše, koje se upoznaju i povežu vezom prijateljstva. Ali, daj, nađite dva naroda, koja bi se međusobno iskreno ljubila i, iz prijateljstva, pomagala.

Nigdje nema pouzdanja. A čudili bismo se, kad bi ga i bilo u današnjem svjetskom položaju. — Pouzdajemo se samo u prijatelja, a njega ne možemo naći! Vjerujemo onima koji

„Danas je naša sudbina u našim rukama!“ (Poruka predsjednika dra Mačka svim narodnim zastupnicima i organizacijama HSS)

10 t. mj. predsjednik dr Maček razaslao je svim hrvatskim narodnim zastupnicima i predsjednicima kotarskih organizacija povjerljivu okružnicu u želji, da objašnjem aktuelnoga političkog položaja u zemlji presječe razne glasine, koje nesavjesni ljudi šire među narod. Da je ova poruka došla u pravi čas, dokazuje silna reakcija protivnika narodnoga sporazuma, koji lecima nastavlja svoju kampanju. Da bi i šira javnost bila upućena u pravo stanje stvari, donosimo tu poruku dra Mačka u cijelosti:

»DRAGA BRACO!

U vezi s najnovijim događajima, dužnost mi je obavijestiti Vas o slijedećem:

Sve ovo vrijeme nakon posljednje sjednice Hrvatskog narodnog zastupstva, glavna mi je briga s jedne strane prenos vlasti s beogradske vlade na vladu Banovine Hrvatske, a s druge strane izgradnja slobodne Hrvatske na načelima naših velikih učitelja Stjepana i Antuna Radića. Radi toga ja dijelem svoje vrijeme s jedne strane na rad u Beogradu, a s druge strane na rad u Zagrebu, i obično boravim jednu polovicu tjedna u Beogradu, a drugu u Zagrebu.

Posao oko prenosa vlasti odvija se na moje potpuno zadovoljstvo. Postoji dobro razumijevanje između glavnih političkih faktora u Beogradu i mene, te nigdje ne nailazim na nepremostive zapreke u sprovođenju politike sporazuma. Uredbe o prenosu vlasti izrađuju se pod mojom kontrolom, s najvećim pospešenjem, a dovršene još nisu za sva područja narodnog života samo zato, što ih treba izradivati oprezno, da ne bi zbog brzine rada iz njih izostale koje važne ovlasti.

I posao na izgradnji slobodne Hrvatske odvija se redovito. Rad je to ogroman, jer nema ni najmanje grančice hrvatskog narodnog života, koju bivši režimi nisu oštetili, ali se odvija dobro. On se može potpunoma obaviti samo suradnjom Hrvatskog narodnog zastupstva. Radi toga meni su jedna od glavnih briga izbori za Hrvatski Sabor, bez čije se suradnje ne da ni zamisliti preporodini bolji život domovine nam Hrvatske. U tu svrhu izrađuje se po mojim uputama i bit će skoro dovršen izborni zakon.

Uz to se radi na preuređenju uprave, reorganizaciji žandarmerije i policije, reorganizaciji školstva, te se posebna briga posvećuje preporodu narodnog gospodarstva.

Ne samo da sam zadovoljan držanjem ministra predsjednika Dragiše Cvetkovića i ostalih članova vlade u pitanju prenosa vlasti na Banovinu Hrvatsku, nego nailazim

kod njih na dobro razumijevanje i u obavljanju poslova, koji su zajednički cijeloj državnoj zajednici. Tu je u prvom redu vanjska politika. Glede njezinog vođenja postoji suglasnost između mene i glavnih političkih faktora u Beogradu. I oni su baš kao i mi za neutralnost i neuplitanje u sadanji evropski rat. Vanjsku politiku vodimo u tom duhu, pa tvrdo vjerujem da će nam, uz pomoć Božju, uspjeti sačuvati i hrvatski srpski seljački narod od ratnih strahota.

Radi toga potreban nam je oprez, disciplina i sudržljivost i onda, kad nam se čini i krivica i nepravda.

Nakon 20 godina teške borbe došli smo do toga, da možemo u djelo provesti svoj program, poboljšati svoju sadašnjost i osigurati bolju budućnost sebi i svojoj djeci. Nitko nas u tome ne može spriječiti, nego li to, kad bi među nama nestalo dosadašnje discipline i sloge i kad bismo nasjedali lažima i podvalama protivničkim i pomogli im, da mogu s pravom tvrditi, da u Hrvatskoj vlada nered i anarhija, kako netko izvan nas treba kod nas uvoditi red ili nas čak oslobađati.

Danas je naša sudbina u našim rukama! To mora znati svatko od nas. Zato nam je više nego ikada potrebna disciplina i sloga.

Pozivam zato sve narodne zastupnike i sve predsjednike kotarskih organizacija, da odmah sazovu za slijedeću nedjelju sjednice kotarskih organizacija i na njima na to opozore prisutne izaslanike.

Ujedno neka ih pozovu, da svaki od njih nakon povratka kući održi sastanak mjesne organizacije i na njemu o gornjem uputi cijeli hrvatski narod.

Zapovjednicima pak i podzapovjednicima Hrvatske Seljačke i Gradanske Zaštite nalažem, da najbubnije pripaze, naročito u gradovima i okolici, na sve one, koji hoće rovariti i unositi zabunu u narod.

Zagreb, dne 10. listopada 1939.

S hrvatskim seljačkim pozdravom
Dr. Vladko Maček

Ovom prilikom zagrebački »Hrvatski Dnevnik« od 13. t. mj. u svom uvodniku, među ostalim piše:

»Predsjednik dr Maček, koji razvija vrlo veliku energiju, uputio je ovu okružnicu sa svrhom, da presječe intrige stanovitih krugova, koji bi htjeli naškoditi politici spo-

razuma. Hrvatski će narod razumjeti riječi svojega vode te će svojom slogom i disciplinom pokazati i dokazati svoju svijest i svoju političku zrelost.«

Pomozimo misije!

Ova nedjelja je misijska nedjelja!

Veliki prosjak Društvo za širenje vjere i ove godine ponovno nam pruža ruku te prosi od nas u prvom redu žarku molitvu za misije i misionare, a onda i novčani dar, da pripomognemo njihove ogromne i dnevno sve veće potrebe.

Dok ljudi brutalno gaze Božju zapovijed o milosrđu i ljubavi, Crkva nam dozivlje u pamet riječi Apostolove: »Za sve je umro Krist« i propisuje nam pomoć misijama kao dužnost i čin kršćanskoga bratstva.

Taj poziv odozgo ponavlja tajnik Kongregacije za širenje vjere Nj. Pr. Mons. Costantini, koji u svom preplemenitom pozivu za ovogodišnji Misijski Dan, nazivljući ga »danom vjere i ljubavi« navodi na razmišljanje sve osobe, koje imaju pameti i srca, kako, »dok div Dunaokolo rat, srce se diže, ako može da učini nešto dobra, šireći unao-kolo ljubav.«

Baš zato on tako uporno ističe one riječi sv. Pavla: Nemojte sustati činjeći dobro! Ja bih rekao, da bi nam te riječi mogle poslužiti kao lozinka za veliku mobilizaciju duhova u korist misija. Dok se u svijetu čini toliko i toliko zla, neka se imajući na umu riječi istoga apostola: »Ne daj se pobijediti od zla, već u dobru pobijedi zlo«, poveća broj kršćana, koji će činiti dobra, da se tako suprostavi bijesu mržnje drhtaj ljubavi te narodima, koji »sjede u tminama i sjeni smrtnojs«, bude navještan Krist, propovjedano Njegovo kraljevstvo, kraljevstvo pravde, ljubavi i mira. Naša ljubav znat će da ublaži Božju pravdu i zasluži nam one blagoslove, koji su nam potrebni, napose u ovo teško doba, koje proživljujemo.

Glas misionara isto je tako usrdan i dirljiv.

Jedan misijski biskup iz opustošene Kine piše: »Dobrotvorne ustanove naše misijske postaje zapanjile su i razoružale svakoga, koji bi nam bio htio učiniti zla...« Evo moći onoga, koje Duh Sveti nazivlje »oružje ljubavi«! No taj biskup dodaje: »Radi se mnogo, mnogo dobra. Misionari su neutrudivi... No potrebna nam je obilna pomoć, da doskočimo silnim potrebama«. Zar im onda ne ćemo pomoći, makar i mi oskudijevali?

Primjer misijskih krajeva. Kako novoobraćenici imaju shvaćanja za Misijski Dan! Divni su prizori, koji nam pokazuju zahvalnost ove naše braće po vjeri za veliki dar vjere, što su ga primili od Boga! Sjeminištari i daci u zavodima, koji sebe os-

ljube istinu, a ti žive samo u pričama za dobru djecu!

Zalosno je to. I dok je tako, nijedan mali narod ne smije od nekoga drugoga očekivati pomoći u svojoj borbi za životni opstanak. Ako mu ko i pruži kakvu pomoć, tražiće od njega stostruku naplatu.

Samo s onim što je naše, možemo računati. S našim novcem, s našom snagom i s našom borbom! Sve drugo je varljivo i nesigurno.

Kao što ništa nije novo pod suncem, nije novo ni to, da se raskidaju stara međunarodna prijateljstva i sklapaju nova, da se prekršuju paktovi i sporazumi. Bilo je toga i prije. I u starom i u srednjem vijeku. Ali tako naglih preokreta, tako podloga zavaranja iz golih trgovačkih računa, kao što danas doživljavamo, nećemo naći.

Dok vuk dlaku mijenja, ništa neobično. Ali što da rećemo, kad vuk

i ćud promijeni! — Ta, dosad smo govorili, da vuk dlaku mijenja, ali ćudi nikada!

Kako je sve postalo moguće, nas više ne može ništa iznenaditi. Ako sutra počnu ljudi hodati i na glavi, neće ni to biti senzacija. Zagonetka je za nas riješena.

— O, ti nesretna sebičnosti i prokleta gramzivosti!

tavljaju bez hrane, da uštede i daruju Društvo za širenje vjere. Radnici, koji buda rade. Gubavci, koji se trude, da sakupe koji dinar... »Evo vam ono, što mi je ostalo! — govori ona s osobitim naglaskom neka starija u Africi davajući misionaru novac, što ga je našla među pepelom svoje kolibice, koju je uništio grom. — Neka je za Papu misija, a Bog neka me blagoslovi!«

Tako će Bog blagosloviti i sve nas, ako budemo pomagali misije, jer je Krist za sva vremena kazao: »Stogod učinite jednemu od mojih najmanjih, kao da ste meni učinili!«

ŽIVOT S CRKVOM

Crkveni kalendar

Nedjelja, 22. X.: Dvadeset i prva nedjelja po Duhovima. — Sv. Kordula, Slavi se u Kölnu. Bila je drugarica sv. Uršule. U početku iz straha pred mukama pobjegne i sakri se. Ali se odmah pokaja i slijedećega dana podnijela je tešku mučeničku smrt.

Ponedjeljak, 23. X.: Sv. Ivan Kapistran, priznavalac Reda manje braće. Rođen je g. 1386. u gradu Kapistrano u Italiji. Propovijedao je sv. evanđelje po Italiji, Njemačkoj, Poljskoj, Češkoj i Mađarskoj. Organizirao je križarsku vojnu protiv Turaka, te je g. 1456. sa sv. Križem u ruci oduševio kršćansku vojsku, potukao Turke i spasio Beograd. Umro je 23. listopada 1456.

Utorak, 24. X.: Sv. Rafael, arhanded. Ovaj arhanded igrao je veoma veliku ulogu u životu starozavjetnoga pravdnika Tobije.

Srijeda, 25. X.: Sv. Krizantij i Darija, mučenici. Po naredbi cara Numerijana bijahu živi zasuti i zatpani kamenjem.

Četvrtak, 26. X.: Sv. Evarist, Papa i mučenik. Upravljao je sv. Crkvom preko devet godina. Podnio je mučeničku smrt za vladanja cara Trajana.

Petak, 27. X.: Sv. Sabina, mučenica. Podnijela je mučeničku smrt zajedno sa sv. Vincencijom i Kristetom. Bijahu otlačena dotučena.

Subota, 28. X.: Sv. Šimun i Juda Tadej, apostoli. Propovijedali su sv. evanđelje u Egiptu, Mezopotamiji i Perziji. Obojica bijahu poput svog Učitelja na križ propeti.

DVADESET I PRVA NEDJELJA PO DUHOVIMA

CITANJE POSLANICE bl. Pavla Apostola Efežanima (6, 10—17). — Braćo! Jačajte se u Gospodinu i u sili kreposti Njegove! Obucite se u oružje Božje, da možete odoljeti zasjedama đavolskim. Jer se nemamo boriti protiv tijela i krvi, nego protiv poglavica i vlastita, proti svjetskim upraviteljima tmina ovih, proti zlim dušama koji su u uzdušnim visinama. Stoga uzmite oružje Božje, da se možete oduprijeti u zli dan, i u svemu ostati savršeni. Stojte čvrsto opasavši bokove svoje istinom i obukavši se u oklop pravde i obuvši noge da budete spremni za evanđelje mira. A vrhu svega uzmite štit vjere, kojim ćete moći ugasi sve ognjene strijele nečastivoga: i kacigu spasenja uzmite, i mač duhovni, a to je riječ Božja.

† SLIJEDI SV. EVANĐELJE po Mateju (18, 23—25). — U ono vrijeme reče Isus učenicima svojim ovu priču: Kraljevstvo je nebesko slično čovjeku kralju, ko-

ji odlučio da uredi račune sa slugama svojim. I kad započne obračun, dovedoše mu jednoga koji mu je bio dužan deset tisuća talenata. A jer nije imao odakle da plati, zapovjedi gospodar njegov da prodadu njega i njegovu ženu i djecu i sve što je imao, i da se dug naplati. No sluga taj pade ničice te ga zamoli govoreći: Ustrpljenje imam sa mnom, i sve ću ti vratiti. I gospodar se smilova tomu sluzi, pušti ga i dug mu oprost. A kad izide taj sluga, nađe jednoga od svojih drugova koji mu je bio dužan sto dinara i uhvativši ga stade ga daviti govoreći: Vрати što si dužan! Tada pade drug njegov ničice te ga zamoli govoreći: Ustrpljenje imam sa mnom, i sve ću ti vratiti. Ali on ne htjede, nego pođe i baci ga u tamnicu dok ne isplati duga. Vidjevši pak drugovi njegovi što se dogodi, vrlo se ožalostiše i otišavši kazahu gospodaru svomu sve što se dogodilo. Tada ga dozva gospodar njegov i reče mu: Zli slugo, sav sam dug oprostio tebi, jer si me molio, nije li dakle trebalo da se i ti smiluješ svomu drugu, kako sam se i ja tebi smilovao? I razljuti se gospodar njegov i predade ga mučiteljima dok ne plati sav dug. Tako će i Otac moj nebeski učiniti vama ako ne oprostite svaki bratu svojemu od srca svojih.

PRAVA POBOŽNOST

Mnogi misle, da su pobožni, a malo ih je uistinu.

Liturgija ove nedjelje govori nam, koja su obilježja prave pobožnosti, koja je po volji Gospodinu.

Kršćanin, koji je uistinu pobožan, treba da je sličan dobro naoružanom vojniku; a oružje Božje, prema riječima sv. Pavla (Poslanica), sastoji

Ne budimo mali ljudi

Duboko u pameti mi je ostala riječ jednoga našeg vrlo poštovanog javnog radnika: Teško čovjeku koji bude u životu čekao, da sve teče onako idealno kako to on najbolje zamišlja. Nikada životna skala ne pokazuje stupanj ideala, kako ga to ljudi u programu i govoru iznose. Ko se s ovim ne će da pomiri, još više će moriti svoje živce u životu koji je i onako nemiran i nesređen.

Biti realni idealista, čovjek koji za ideale živi, koji uvijek pred sobom gleda svijetlu metu ideala, ali, koji je spreman na mnoga razočaranja i teškoće bez kojih bi se moglo biti, ali nismo. Realni idealista, to je najbolje. Nikada se nećemo izgubiti, pa sada se svalila brda na nas i našu okolinu, i pošteđemo sebe od mnogih briga i nemira.

Ko ovakvim očima gleda na život, taj je srešan. Mir ima u svojoj nutrini i nema te teškoće pred kojom bi pokleknuo.

Evo, ovo mi imamo na pameti i danas, kada prisluhne čovjek i s jednog i s drugoga krila — kako se ovomu čini krivo, onomu pravo; ovoga se sluša, onoga ni poslušaj; ovomu se vjeruje, onomu ne vjeruje; ovomu se pruža, a onomu usteže — u jednu riječ: kada bi svak htio, da se učini upravo onako, kako to na njegov mlin

se od žive vjere, po kojoj gledamo i procjenjujemo sve stvari okom Božjim; neka vjera bude štit naš; riječ Božja neka bude mač naš; pravda, koja daje svakome svoje, neka bude naš oklop. Tako oboružani moći ćemo pobjedonosno voditi svete bojeve protiv našega ja i protiv pokvarenoga svijeta te se utvrdili u pravoj pobožnosti.

No duša svake pobožnosti treba da je ljubav Kristova, u koju se moramo uživjeti; ona ljubav, koja ne misli zlo, nije častohlepna, ne traži svoje, nego tuđe dobro; koja sve opravdava, sve podnosi, sve oprašta. Ona ljubav, koja nas navodi, da smo strogi prema nama samima, i po kojoj se ne štedimo, već smo dapače uvijek spremni na opraštanje prema šušraču.

Ne kao sluga današnje evanđeoske priče, koji je poštigao od gospodara, da mu je oprostio ogromne njegove dugove, a on kasnije ne će da oprostio čisto smiješni dug jednom svom subratu.

Samo ako ćete biti zadahnuti ljubavlju Kristovom, koja sve obuhvaća i svima oprašta, bit ćete uistinu pobožni i moći ćete se nazivati Njegovim učenicima.

Tko mrzi neprijatelja, kažnjava samoga sebe radi tuđih krivica, jer se isključuje od milosrđa Božjega.

Tko velikodušno oprašta, steci će veliko blago u nebu i u času svoje smrti ne će se morati bojati osude sa strane vječnoga Suca, već će čuti presudu blagosti i oprost, koja će ga uvesti u kraljevstvo vječnoga blaženstva.

dovodi. I ne samo to, nego da se ispuni i njegova željica, koja bi htjela malo drugomu i naškoditi, jer ga je jednom krivo pogledao ili nije htio s njim biti pri čaši za stolom. Smiješno? Ali takav je život i mi smo to znali unaprijed, samo što smo bili i svijesni da ljudi koji misle ozbiljne poslove voditi ne će, jer ne smiju, biti mali, nego u ozbiljnim vremenima veliki.

Ono što smo unaprijed znali o našim malim ljudima nije nikakav posebn problem, i on je tako jednostavan. Preko svih trica se s lakoćom prolazi, a učini se ono i onako kako dikтира razbor i iskrena ljubav k dobru zajednice.

Ali, što veliki ljudi postaju tako mali, to nije problem baš jednostavan. Uvijek je toga bilo, ali, sada ih ne smije biti. Najgornje je, kada svoje lične obračune i borbe za položaje (zakleli bismo se, da je to u vrlo visokom postotku) prekrivaju idejnim, čistunstvom. To nas strašno ljuti. A vjerujemo da će kod mnogih naših ljudi, inače poštenih radnika i pravih idealista, koji ama baš ništa ne traže za sebe, pa ako hoćete ni priznanja od ljudi, sve to loše djelovati, pa bi lako mogli na sve staviti debeli križ i povući se u se i svoj najuži krug.

Gadi se to čovjeku. Godinama

lomi koplja, stradava, uči, pridize, poučava okolinu i sve najidealnije shvaća, a na koncu dolazi do tako mizernih konstatacija kod onih od kojih se tomu nikada nije nadati mogao.

Ako iko drugi može ovdje u ovim našim pifanjima reći nepristrani sud, to svakako može svećenik. Ne o-fimlju se ni za položaje ni za časti, a o kakvoj materijalnoj koristi ne treba ni trošiti riječi, ako hoćete niti ne traže da se njih pita za riječ. Da li je, pak, stvar pristojnosti i uglađenosti prelaziti u svemu preko onih koji su bili na selu prvi nosioci, budimo poštteni pa rećimo, narodne misli u danima najkravijim, to neka reče onaj koji pošteno misli. — Ne dao Bog, da se ikada više vrata onako teška vremena, kakva smo to mi proživljavali onih tvrdih godina, ali vjerujemo, da bi i opet svećenik na selu bio najjasnije svijetlo i najsigurniji oslon u svim poslojima oslobodilačke narodne borbe. Stoji, da svećenik to može bolje nego iko, jer je slobodan i prema vani i prema unutra, jer nema straha da će biti kao činovnik proganjan niti će ga obitelj zaustavljati u spremnosti da i život položi za dobro svoje grude.

A koji je bolji junak, onaj koji se znađe ispriti u miru ili kreševu? Svakako onaj koji je sa strahom sile davno učinio račun. Svećenik uči i tumači da nijedna materijalna sila ni nasilje nema snage sputati duh i njegova dobra. Tu je rezervoar snage i vedrine u nasilnoj borbi — sablje proti golj ruci.

Ljudi kršćanske vedrine uvijek su spremni u borbu za ideale, uvijek na frontu za duhovna dobra slobode i prava pa redom. Svaki zdravi pokret, svaki pošten rad, svaki nesebični pohvat u kršćanski izgrađivanim dušama nalazi pionire, a ne samo obične pomagače.

I uime svih tih ljudi, koji se odriču svega i u svemu, svakoga položaja i koristi, možemo reći: U vođenju naših narodnih poslova tražimo samo jedno, a to je: dobro zajednice iznad svega! Mi ne lomimo koplja ni za stranke ni za grupe, nego za hrvatski narod. Niko odgovoran ne smije učiniti ništa što bi ozlovoljilo one iskrene i nesebične, a solidne radnike.

Bože sačuvaj da bismo mi tražili krvave odmazde. Radi očega dobra i odgoja, da se nekomu reče: Sidi na niže, tu neka odlučuju oni koji su za to postavljeni. Mi to pripuštamo razboru. — Ali, ako smo se u prijašnjim godinama ljutili najviše na otpatke, dali bismo sebi najjadniju opetovano — da ono što je prazno i prevrtljivo i misli tuđih našem narodnom duhu još bude imalo i prednost, pače u svojoj drskosti i davati legitimacije o hrvatstvu onih koji ni nisu niti mogu sići s praga borbe za narodna dobra.

Mi govorimo otvoreno, jer smo se otvoreno i borili za narodna dobra i s te staze ne silazimo.

Junior

ZELJEZNIČARSKA BOLNICA U ZAGREBU. Zeljezničari grade u Zagrebu svoju veliku bolnicu. Stajat će 16 milijuna dinara, a imat će 200 kreveta.

Podlistak

Grad - koji ima svoju dušu

Zakićeni cvijećem, koje nam podariše članice Vrhovnog Odbora Ženske Omladine Katoličke Akcije, napustimo žurni milanski kolodvor 29 VII, nešto prije 7 sati uvečer.

Vlak je soptao i klizio kroz padsku ravnicu, koju je Bog obdario, kao i sve ravnice, stostrukim rodnom. Pod dahom večernjega povjetarca njihahu se dugi kukuruzni klipovi i pšenično vlača, osluškujući iz daljina zuku srpova.

Stanice su se redale kao prizori u filmu: Piacenza—Fidenza—Parma—Reggio—Modena. Tri sata vožnje od Milana, i već čuješ izvikivanje: Bologna. — A to je, prema programu bila naša stanica. Zato smo se tu i iskrcali.

U Trstu smo se najviše znojili. To je bilo radi vrućine. — Skoro jednako nas je oblivao znoj i u Bologni, kad smo išli prema samostanu, koji nam odrediše za konak, iako je to bilo u

noći, kad smo o suncu mogli samo sanjati.

Rekoše nam, da je konačište blizu. Zato i nismo uzeli nikakvo prevozno sredstvo, već »ravno« pješke.

Idemo mi, a ono »blizu« kao da se sve više udaljuje. Lako bi bilo za nas. Ali kovčezil! Svaki svoja je, postajkujući, premještao iz jedne ruke u drugu, a naš vođa se morao boriti sa dva, iako nam je svima preporučivao, da ponesemo što manje prtljage. — Ali imao je i on neku prednost: Dok smo se mi krivilili sad na lijevo sad na desno, on je išao uspravno kao div među grbavcima, dok mu se ne bi smilovale dobre duše, koje bi ga resterefile.

Znam, da nije potrebno tim sitnicama posvećivati toliko pažnje, ali da se zna kakvo značenje ima riječ »blizu« u velikim gradovima, neka i to bude zapisano.

Još u vlaklu nam je neki gospodin, bankovni činovnik, pričao o sladakusnoj Bologni. Kako je poznata njezina kuhinja, u kojoj se spremaju reklamirane poslastice, kao što su: fortellini, tagliatelle, fruttata alla bolognese, mortadella... Nešto sam od toga

zapamtio, pa sam još istu večer izrazio želju časnoj sestri kuharici, da nam sutra za objed spremi bolonjski specijalitet: tagliatelle.

»Tagliatelle« nas nisu iznenadile, jer to je naša, nešto ukusnija, dalmatinska čorbà. Usprkos toga, bio bih još pokušao naručiti koji specijalitet, da se nije »neko« uplašio, kad mu rekoše, da se takvi specijaliteti zaračunavaju i do pet lira više na glavu!

Kolikogod može kojega sladakusku oduševiti bolonjska kuhinja, mi smo više zavoljeli učenu i umjetničku Bolognu.

Bologna se i ponosi s nadimkom: U čena (La dotta). U njoj je osnovano najstarije evropsko sveučilište već oko godine 1088! Rodila je fizičara Galvanija, poliglotskoga kardinala Mezzofantia i genijalnog izumitelja bežične telegrafije Guglielma Marconi. Pa i nemirni, buntovni Giosué Carducci odabra Bolognu za svoju drugu domovinu.

U Bologni je i danas čitav jedan gradski predio posvećen nauci, a zapremaju ga stare i nove sveučilišne zgrade. Tu su stari arhivi, biblioteke, laboratoriji i aule, u kojima tisuće da-

ka sakupljaju mudrost vjekova.

A gdje ćete naći umjetničku Bolognu? — Osim u muzejima i javnim spomenicima, koji rese ulice i trgove, naći ćete je u starodrevnim crkvama. — Kao svugdje na svijetu, u Italiji su crkve hramovi ljepote.

Prvi posjet namjenismo crkvi sv. Sigismunda. Nije to bilo namjerno. Tako naš je natio puf. A drago mi je bilo, da smo se najprije baš u nju svratili. — U toj se crkvi, naime, čuva tijelo blažene Imelde Lambertini, dominikanke, priproste i divne euharistijske duše, o kojoj je naša književnica Štefa Jurkić napisala topao lirski životopis.

Bl. Imelda je nebeska zaštitnica ženskoga pomladka talijanske K. A., pa su nas u Milanu zamolili, da se pred njezinim oltarom sjetimo njihovih benjaminki. — Obecanje izvršimo!

Zanimljiva je bazilika sv. Stjepana. Ta bazilika se, zapravo, sastoji od sedam crkava, koje se, opet, sve nalaze u jednoj. Reprodukcijska su onih sedam bazilika sv. Groba u Jeruzalemu. Najviše je, valjda, posjećuju starinoslovci, jer prelomljeni stupovi i ogoljeni

Širom svijeta

FRANCUSKE ČETE na zapadnoj fronti povukle su se iz ofenzivnih položaja u defenzivne položaje. Kako Francuzi tvrde, to ne znači niti uzmak niti poraz, nego jednu predviđenu mjeru. Njemačka ofenziva započela je 17. t. mj. na sektoru oko Moselle u dužini nekih 6 kilometara, i to na prostoru istočno Saare, tako da cijela ta fronta iznosi 30 kilometara. Njemačke čete uspjele su napredovati zonom, koju su francuske čete prethodno evakuirale. No ta njihova ofenziva naišla je na jaki otpor francuskih četa. Njemačke čete su sada na tom prostoru potpuno blokirane i ne mogu kretati naprijed, jer su naišle na vrlo živu vatru iz francuskog automatskog oružja i vatru iz rovova, još prije 2 tjedna brizljivo utvrđenih. Kad su Nijemci naišli na ovu žestoku vatru, unatoč sve odlučnosti njihovog pješništva, morali su napustiti namu o nekom napredovanju, pak su se odmah ukopali u zemlju i polako dovlače automatsko oružje. Na taj način nijesu uspjeli približiti se francuskim položajima, već se borba vodi na prilicnom rastojanju. Ukopane njemačke čete zasute su kako strojopuščanim mecima, tako i granatama francuskog topništva. Može se reći, da su njemačke divizije, koje su sudjelovale u ovoj ofenzivi, imale značajne gubitke (6000—7000), u toliko prije, što su u svom prvom nadiranjju nailazile i na polja mina, pored toga što ih je topništvo tako reći očistilo.

SOVJETSKO-FINSKI PREGOVORI prekinuti su. Članovi finske delegacije iz Moskve vratili su se u Helsinkii. Ovaj iznenadan povratak delegacije pokazuje, da pregovori ne teku glatko, kao što se nadalo. Finski krugovi su optimistički raspoloženi i očekuju, da do rata sa Sovjetskom Rusijom ne će doći. No pri svemu tome vojničke se pripreme i dalje provode. Sve oči su sada uperene prema Svedskoj, gdje su se u Stocholmu 18. t. mj. sastali na vijećanje suvereni Svedske, Norveške, Danske i Finske skupa s ministrima vanjskih poslova ovih četiriju država. Drži se, da će se na ovoj konferenciji raspraviti ova pitanja: 1. Čuvanje neutralnosti skandinavskih država. 2. Zaštita nordijskih neutralnih država uz naročiti obzir na položaj Finske. 3. Gospodarski položaj sjevernih država zbog blokade, koju provode zaraćene države.

NOVE SOVJETSKO-JAPANSKE BORBE. Primirje, koje je u kolovozu zaključeno između rusko-mongolskih i japanskih snaga na mandžurskoj granici, isteklo je 8. t. mj. Ponovno su počele borbe. Sovjetsko zrakoplovstvo ponovno je počelo bombardiranjem u oklici jezera Puino i na granici Man-Cu-Kuo. Japanske snage prešle su na nekim mjestima granice Mongolije. Čini se, da su ih rusko-mongolske čete odbile. One su također na nekim mjestima prešle granicu. Sovjetsko zrakoplovstvo 12. t. mj. napalo je japanski aerodrom. Sovjetska Rusija se koristi činjenicom, da su evropske sile, u ratu, pak nastavlja svojom akcijom u Aziji.

DR ŠRAMEK U PARIZU. U Pariz je stigao bivši čehoslovački političar i višegodišnji ministar te vođa čehoslovačkih katolika Mons. Šramek. Doputovao je iz Praga. Izjavio je novinarima, da je pobjegao, jer dalje nije mogao da gleda, kako se u češko-moravskom protektoratu progoni katolička Crkva.

zidovi pričaju o njezinoj dubokoj starosti.

Mene se najviše dojmila crkva sv. Dominika. — Ne zato što bi bila neko naročito remek djelo, već zato što je bila ispunjena posebnim, svećanim ozračjem: Oci dominikanci pripravljali su se devetnicom za blagdan (4 VIII) svoga bijelog oca Patrijarhe — svetog Dominika.

A ta devetnica se izdizala iznad običnih devetnica po tome, što se obavljala pred grobom sv. Dominika.

Bologna nije rodila sv. Dominika, ali mu je pružila posljednje počivalište. Počiva u kamenitom sarkofagu koji se diže na pobočnom oltaru. Strahu mu čuvaju dva anđela, od kojih je jednog islesalo magično dlijeto velikoga Michelangela.

Na svodu, povrh Patrijarhova groba, zadrživlje nas afresco Guida Reni, koji prikazuje sv. Dominika u nebeskoj slavi.

I majstor Guido Reni, koji je svojim kistom ukraasio tolike crkve, samostane i muzeje, po Italiji i izvan nje, počiva u istoj crkvi.

Obađosmo još nekollko crkava: i katedralu svetih apostola Petra i Pav-

Kako su mučili hrvatske narodne prvake

Iz osječčkog »Hrvatskog Lista« od 6. t. mj. prenosimo opis pok. Javora o zlostavljanjima i mukama koje je pretrpio u tamicama, koje su ga konačno položile u grob:

»Uhapšen sam 31. X. 1929. radi nepovlasnog nošenja oružja. Dne 3. studenoga 1929. predveden sam pred šefa policije u Zagrebu dra Bedekovića, koji me je dočekao, u svojoj sobi na policiji i odmah me čuši po licu te po glavi, uz pitanje: gdje su revolveri? Odgovorio sam mu, da ne znam, a on je na to dao nalog: Udrite ga! Kad je vidio kako me 4 detektiva i stražara tuku šakama, kundacima i nogama, poviknuo je: nemojte ga ubiti! U sobi su bili i to vidjeli Hrvatek, Stjepan i N. Glad iz Zagreba. Nakon toga sam odveden natrag u ćeliju, gdje je k meni došao zapovjednik straže Boško Pavlović(!) i dao mi staviti okove na noge. Zatim su me on, sa stražarom i detektivom, odveli u kuhinju na II. katu, gdje me je Boško Pavlović udario šahom po glavi, vilici i nosu, te me okrvavio. Gušio me palcima, ču-pao i gazio po nožnim palcima, a da se ne čuje moj jauk, držao je detektiv Narančić na mojim ustima mokru krpu. Kod toga je Pavlović govorio: kaži, kad si dobio revolvere, a ne trebaš kazati, komu si ih dao! Čekaj samo čekaj, bit ćeš mekan koa vuna. Vas stare madžarone i frankovce ćemo pobijati, jer je državna nužda, za jedinstvo države moraju padati glave!»

Na to su me povratili natrag u ćeliju i svezali ruke na leđima, što je vidio i čuo graditelj Bukovac iz Zagreba.

Nakon ovih muka otpremljen sam još isti dan u ćeliju br. 8 u I. katu, gdje su me izuli i tukli, okovanog na nogama bosi-ma i kraj svezanih ruku na leđima objesili na klinčacu s licem okrenutim prema zidu. Tako sam visio od 11 sati prije podne do 7 sati na večer. Dan kasnije došao je k meni u ćeliju savjetnik Vasiljević i rekao mi, da se on ponudio šefu, da će me nagovoriti na priznanje, te mi među ostalim primjetio: priznajte ono, za što Vas terete, jer će drukčije u Vama dušu ubiti!

Dne 4. XI. 1929. oko pol 12 u noći odveo me je stražar Sava Nikšić s okovima na nogama u III. kat, u veliku detektivsku sobu kraj nje, gdje su mi silom izuli cipele, svezali ruke na leđa, povalili me na pod i lancima stegnuli ruke s nogama. Ja sam vikao i jaukao od boli, a oni su mi na to zamotali glavu u staru kišnu kabanicu, punu prašine, te nastavili s mučenjem i udarali me nogama i gazili po meni. Kada su me izmučili, objesili su me na dva stolca, između kojih su provukli pušku, na kojoj sam visio, i nastavili s batinanjem tako dugo, dok nijesam pao u nesvijest. Kad sam došao k svijesti, bila mi je glava uronjena u lonac vode. Tukli su me detektivi Štefek, Dotlić, Pukmajster i još dvojica, a prisutan je bio detektiv Jurić, koji me je vidio, kada su me uveli u sobu, i stražar Nikšić. Nakon batinanja bile su mi noge tako natečene, da nijesam mogao obući cipele. Kada sam se vraćao u ćeliju, jaukao sam od boli, a stražar Nikšić me je tješio: e moj brate Javore, to još nije ništa, ti ćeš na Mirogoj!...

Kada sam došao u ćeliju, bilo je 2 sa-

ta poslije ponoći. Morao sam ležati s natečenim nogama i okovima na golj daski, a nijesu mi dali ni gunj. Na noge se nijesam mogao niti osloniti. Razni posjeti stražara, detektiva i drugih bili su samo izazovi i nagovaranja: priznaj, bit ćeš odvezan, svi tebe terete da si kolovoda i da si svima dao oružje. Ili kaži, ili na — Mirogoj!...

Jednoga dana su mi doveli u ćeliju rasplakanu 15 godišnju kćer, učenicu srednje škole, koja mi je saopćila, da mi je žena već 2 dana uhapšena, a dućan zatvoren kroz cijelo vrijeme, a 18 godišnja kćerka neprestano plače za majkom. Ovo sve me je tako potreslo, da sam potpisao razne neistinite izjave, koje su mi nudili u raznim zapisnicima, a sve samo zato, da mi ženu puste iz zatvora. Dne 13. XI. 1929. došla su u ćeliju dva detektiva i stražar. Noge su mi bile još otečene i na takove su mi metnuli okove, privukli me do ključanice na zidu i još mi dali uže preko prsiju, jer nijesam mogao uspravno stajati. Udarali su me kojekuda šakama i nogama, dok nijesam pao u nesvijest. Ovako obješenog u nesvijesti ostavili su me, dok me nije kasnije našao stražar, sada pok. Nikola Dajić, i skinuo me. Prigodom jednog preslušanja, kada me je pratio stražar Narančić a dvojica me nosila, udario me je tako nogom u genitalija i ozlijedio ih, a trpio sam strašne boli, a nije mi se pružila liječnička pomoć. Tek 17. XI. 1929. odnešen sam na pregled policijskom liječniku, t. j. tek nakon 14 dana. Kada mi se nije smjela dati hrana niti dozvoliti posjet bez šefa policije, to je svakako batinanje uslijedilo na nalog šefa, koji je za to sve odgovoran, jer me je on prvi tukao kao primjer drugima.

27. I. 1930. otpremljen sam u uze sudbenog stola u Zagrebu, a da mi rane na nogama još nijesu zacijelele. Prsti na rukama su mi još ukočeni i sve me tijelo još boli. Još sada nakon 3 mjeseca imam rane na nogama. Od 27. I. do 10. II. 1930. pregledan sam samo jednom od dra Riesnera, a od 10. II. 1930. pregledao me je dr Vilić i preporučio mi ortopedu dra Kokoja i dra Špišića.

Svjedoci: Salamon Stjepan, Ptiček Stjepan, Skorda Vinko iz Bjelovara, Drago Špero i dr Mile Starčević, profesor.

»Povrh toga, pišu »Varaždinske Novosti«, koje izdaje dr Hinko Krizman — treba da znade sva poštena javnost da je mučenje Stipe Javora nastavljeno i u kaznenim zavodima u Lepoglavi i Mitrovici, gdje je Javor bez razloga kroz mjesec i mjesec ležao u tamnim vlažnim podrumima, okovan teškim gvoždem, svaki puta zlestavljan i batinan i konačno umro od posljedica strahovitih mučenja.»

Te strahote nije činio srpski narod. Ta nečovjštva vršili su odnosi srpskog i hrvatskog naroda. Pozvati na odgovornost neljude, koji su ovim i sličnim zverstvijima sramotili naše doba — ne znači, da se vrše neki progono i banovini Hrvatskoj. Očišćenje naše sredine od tih tipova, traži uz hrvatsku podjednako i srpska javnost.»

22 NJEMAČKE-PODMORNICE POTPLJE. Francuski admiralitet javlja, da su dosad potopljene 22 njemačke podmornice.

Poziv dra Mačka za grebačkom građanstvu

Voda hrvatskog naroda dr Vladko Maček 14. t. mj. uputio je zagrebačkom građanstvu ovaj javni poziv, povodom nekih neželjenih događaja, koji su se u posljednje vrijeme desili u Zagrebu:

»Građanstvu Zagreba, glavnoga grada Hrvatske i sviju Hrvata!

Braćo, građani, radnici i seljaci!

Posljednjih tjedana ubijeno je u Zagrebu noću, iz zasjede, nekoliko osoba; među njima i redarstvenih stražara, za koje se drži, da su pod bivšim režimima iz političkih razloga počinili nedjela.

Razumljivo je ogorčenje protiv takvih osoba i bilo bi još razumljivo, da se ova-kva nešto dogodilo protiv njih onda, dok su bili u mogućnosti počinjati nasilja nad hrvatskim narodom.

Danas pak kad oni ne samo nemaju mogućnosti, nego kad vlasti poduzimaju sve, da ovakve neljude pronađu i privedu zasluženoj kazni, takvi čini su djela niske i podle osvete, koju mora osuditi svaki čovjek, koji ima kršćansku dušu.

Nijedan pojedinac nema prava da si sam kroji pravdu, kad mu je ona zajamčena po cijelom narodu. Takav rad stvorio bi opću nesigurnost i doveo do anarhije, a nesigurnost i anarhija su najopasniji neprijatelji svakoga naroda.

Zato, tko danas sprema i sprovođi zaplotnjačke napade, služi ili nesvijesno ili čak svijesno onima, koji tvrde, da hrvatski narod nije sposoban sam sobom vladati, i neprijatelj je slobode hrvatskoga naroda.

Hrvatski narod vodi već 20 godina svoju borbu poštenim i otvorenim političkim metodama, i sve, što je do sada postigao, postigao je zahvaljujući njima, pa ne smije u današnjem času pasti ljaga na glavni grad svih Hrvata, da škodi izgradnji slobode Hrvata.

Stoga je dužnost svakoga svijesnoga Hrvata, a naročito svakoga pristaše HSS, da bude u pomoći i Hrvatskoj građanskoj zaštiti i našim vlastima, da se gore spomenuti razorni rad onemogući.

Ovim povodom zagrebački »Hrvatski Dnevnik« od 15. t. mj. donio je ovaj uvodnik:

»Danas (14. X.) je predsjednik dr Maček uputio apel zagrebačkom građanstvu povodom ubojstva, koja su izvršena u posljednje vrijeme. Sudeći po osobama ubijenih, očito je, da se radi o djelima osobne osvete nad ljudima, koji su svojedobno učinili razne krivice iz političkih pobuda. Od tada je prošlo dosta vremena i tim ljudima nije pala ni vlas s glave. Slobodno su šetali zagrebačkim ulicama, zalazili u razne lokale, viđali se na periferiji, pa ipak se nitko nije sjetio da na njih digne ruku. Nije se sjetio unatoč toga, što su političke prilike bile takve, te nije bila isključena mogućnost, da će ti ljudi i ponoviti svoja djela. Međutim sada, kad su ti ljudi onemogućeni, a neki od njih imali biti i odstranjeni iz Zagreba, zaredala su ubojstva. Ta su ubojstva izvršena pod zaštitom noći, da počinitelje bude teže otkriti. Počinitelji tih djela nastoje dakle raditi nekažnjeno, kao što su

Ljeti ne trebaš suncobrana, a zimi kišobranal

Za upoznavanje grada nužno je potreban jedan opći, zaokružen pogled na njega. Bez toga će nam slike gradova biti uvijek blijede i nejasne.

Panoramu na Trst uživamo s brda sv. Justa, na Veneciju sa zvonika sv. Marka, na Milan s katedrale. Ali nigdje nismo imali takav razgled kao u Bologni.

Bolognu smo gledali s tornja Asinelli, koji je visok 97.60 metara, a penješ se na vrh preko 498 stepenica. Dok stigneš do vrha, moraš nekoliko puta obrisati znoj sa čela. — Sigurno bi tu bio već davno namješten lift, ali ne dopušta užina tornja.

Toranj se diže nekako po sredini grada, pa ti se čini, da sve ulice feku prema njemu, kao pravci potegnuti u kružnici prema središnjoj točci. — Centrum grada je star, sredovječan. Kuće su nagomilane jedna do druge, povezane dugim trijemovima. Predgrađe je u potpuno modernom stilu: s vilama i parkovima oko kuća.

Na jugozapadnoj strani grada diže se ortopedski zavod »Rizzoli«, ko-

ji je svjetskoga glasa. Posjećuju ga i mućniji bolesnici i iz naših krajeva. Nekada je pripadao benediktinskom samostanu, koji se i danas nalazi u njegovoj neposrednoj blizini.

Neobično je romantičan taj predio grada. Na maloj uzbrdici. Osamljen i okružen šumskim zelenilom i cvijećem.

Ono jutro, kad smo se oprostili s Bolognom, hodočastili smo u poznato svetište »Maria di san Luca«. Dnevno ga posjećuju mnogobrojni vjernici iz grada i okolice. Diže se iznad grada, na b. du, s kojega se širi prekrasan vidik. Nismo išli gore niti pješke, a kamo li bosonogi, kako bi se pristojalo pravim hodočastnicima, već smo ušli u jedan zatvoreni vagon, koji nas je po zraku, preko električne žice, doveo do na vrh brda. Talijani to prevozno sredstvo zovu »funivia«.

Samo dan i po ostadosmo u Bologni, ali i kroz to kratko vrijeme smo se uvjerali, da se Bologna razlikuje od Milana i od tolikih drugih modernih velegradova po tome što ima svoju značajku, svoju posebnu dušu, u kojoj se, ujedno, i skriva ljepota jednoga grada.

Don Ivo Grgurev

nekoć radile i njihove sadašnje žrtve. Ljudi smo i razumijemo, da svakoga peče nepravda, koju je pretrpio, ali ne razumijemo, zašto se treba osvećivati upravo danas, kad imamo vlast u svojim rukama i kad će krivci i onako biti pozvani na odgovornost i prema zaslugi kažnjeni. Svaki građanin ima pravo podnijeti tužbu i može biti siguran, da će se na tu tužbu povesti potrebni izvodi i da će se postupati po zakonu. Isključeno je, da bi bila jednostavno zabačena bilo koja prijava. Osim toga imaju oštećeni pravo nastupiti i kao privatni učesnici, pa kako danas nema nikoga, tko bi utjecao na sudove, sigurno je, da će biti kažnjen svaki, kojemu se dokaže krivnja. Za postupak je nadležan sud u Zagrebu, jer se radi o djelima, izvršenim u Zagrebu. Kad je tako, onda se zaista ne samo ne može odobriti, nego se naprotiv mora oštro osuditi ovakvo napadanje na ljudski život. Ovakvo likvidiranje može samo baciti sjenu na naše patnje i na naša stradanja. Protivnici će jednostavno proglasiti plodom pokvarene mašte sve, što se prigovara dotičnim ljudima, i kazat će, da sve ono, što se govori o raznim mučenjima, spada u carstvo priča. Jer kad bi barem jedan dio toga bio istinit. — reći će protivnici — ne bi se oštećeni plašili suda i pobrnuli bi se, da nepristrani sud ustanovi sva djela i da izreče osudu po zakonu, koji je u ovakvim slučajevima vrlo strog. Na taj se način postizava dakle protivnički efekt od onoga, koji se htjelo polučiti. Stoga je u interesu naše nacionalne časti, da se prestane s ovakvim postupcima i da nitko sam ne kroji pravdu. Ne smije biti Hrvata, koji u slobodnoj Hrvatskoj ne bi imao povjerenje u svoju narodnu vlast. Državno je odvijetništvo podvrgnuto Bansknoj Vlasti i stoji pod nadzorom djela za pravosuđe, kojemu je na čelu ugledni hrv. pravnik dr. Franjo Žilić. Taj odio vrši nadzor nad cijelim pravosuđem te se ne može ni zamisliti, da bi bilo kome bio uskraćen put pravde. Kad je dakle tako, onda je više nego nerazborito upuštati se u kažnjiva djela. Takvi ljudi nanose štetu i sebi i svojim obiteljima, jer dok bi služeći se zakonskim putem dobili potrebnu zadovoljštinu, oni se ovako izvrgavaju teškim kaznama. Obzirom na prilike, u kojima počinjaju takva djela, oni ne mogu računati niti na moralnu potporu svojega naroda, koji se nikako ne može solidarizirati s ovakvim osvetničkim djelima. Svi ozbiljni ljudi znadu, da su žrtve posljednjih ubojstava bile samo oruđe u tuđim rukama. Čim se prebela ruka, koja je držala to oruđe, prestalo je i to oruđe biti opasno. Takva dakle djela nemaju nipošto obrambeni karakter i predstavljaju samo akte osobne osvete, nedopuštene u pravnoj državi. Osobna se osveta može razumjeti samo onda, ako ne postoji pravna zaštita, a kod nas ta zaštita postoji i u to ne smije nitko sumnjati. To će nažalost osjetiti i počinitelji ovih osvetničkih djela, kada dođu u ruke suda. Oni ne će na raspravi ispasti kao nikakvi heroji niti će se moći braniti, da su djelo počinili uzbuđeni nepravdom, koja im je učinjena, jer je od toga prošlo dosta vremena, a oni nisu nikako reagirali. Dok su u eri bivših režima naši politički istraživači imali moralnu potporu cijele hrvatske hrvatske javnosti, jer se znalo, da su postupali u obrani svojega naroda, počinitelji sadašnjih napadaja na ljudski život trebaju znati, da hrvatska javnost gleda u njihovim djelima sabotažu rada našeg narodnog vodstva oko organizacije naše domovine Hrvatske. Ta se organizacija ima provesti u miru i ne smije se tolerirati ništa, što bi je smetalo. Pravna i životna sigurnost trebaju svakome biti zajamčeni u Hrvatskoj. Zato će poziv predsjednika dra Mačka naići na zasluženo priznanje zagrebačkog građanstva, koje želi da se bez ikakvih smetnja provede veliko djelo obnove našeg naroda i naše domovine.

Stoga i mi, odgovarajući intimnim željama hrvatske javnosti, pridružujemo svoj glas glasu vode hrvatskog naroda uvjereni, da će prestati ova krvava obračunavanja i da će svi, koji se smatraju povrijeđenim svojim pravima, potražiti redoviti put pravde. To će ujedno biti dokaz našeg samopouzdanja i poštivanja sviju žrtava, koje je hrvatski narod podnio u teškim vremenima bespravlja.

Ako još nijesi, molimo Te, da odmah danas podmiriš pretplatu! — Tvoja pretplata je jedino sredstvo, koje izdržava naš »Katolik«! — Ako možeš, dodaj tom prilikom još i mali darak, za fond našega »Katolika«!

Vrijeme molitve

Strasna nesreća, koje su se toliko strašili narodi i od koje su odvrćali sveti Otac Papa i uvažene svjetske ličnosti, survale se na svijet. I u krajevima, gdje ne plamti požar rata, osjećaju se, kao nužni odraz, njegovi žalosni učinci, tako da je čitavo čovječanstvo pod teretom velike nevolje.

Vrijeme je dakle ovo, kad treba usrdnije i više moliti i mrtviti se, kako nas sv. Pismo na mnogo mjesta potiče i kako nas uči primjer naših preda.

Kad je koja velika nevolja mučila sinove izraelske, ti bi »se skupili te bi postili, zaodjeli se u vreće i glave posuli pepelom«, a Leviti bi upravljali javne molitve Bogu: »U vrijeme nevolje vapili su k Tebi, a Ti si ih iz neba uslišio i po velikom milosrđu svome poslao im spasioce«.

Molimo i mi, svećenici i članovi Katoličke Akcije, a na to potičimo i sve druge vjernike!

Molimo, da se i mi ne upletemo u taj ratni vrtlog, nego da nam bude sačuvan najveći dar — mir!

A molimo i za braću, koja stradavaju usred užasa rata, da se skrate dani njihove preteške kušnje.

»Spomeni se, Gospodine, i ukaži nam se u vrijeme nevolje našel« (Knj. o Esteri 14, 12)

Iz naših krajeva

NOVE UREDBE O ORGANIZACIJI BANOVINI HRVATSKE. Stigle su u Zagreb na zakonsko objavljivanje: Uredba o Upravnom sudu u Zagrebu, Uredba o službenim odnošajima banovinskih činovnika Banovine Hrvatske, Uredba o proračunu, računovodstvu i računskom sudu Banovine Hrvatske, te Uredba o zaštiti seljačkog posjeda od ovrhe. Kako je opseg ovih uredbi povećan, to će biti objavljivanje redom u »Narodnim Novinama«, službenom listu Banovine Hrvatske.

DALJNI PORAST OPTICAJA NOVČANICA. Iz izvještaja Narodne Banke od 30. IX. razabire se, da je opticaj novčanica od 22.—30. IX. porastao za daljnjih 353 milijuna i 800 hiljada dinara, te je ultimo rujan iznosio preko 9 milijardi dinara. Opće pokrće iznosilo je 25.02 posto, a pokrće u zlatu 24.88 posto.

BANOV POZIV HRV. GRAD. ZAŠTITI. Službeno se javlja: Uslijed incidenta, koji su se desili u posljednje vrijeme i koje su izazvale neke zlomajerone osobe, pozvao je ban Hrvatske organizaciju Hrvatske Građanske Zaštite, da organizira na području grada Zagreba, pomogne sa stanovitim brojem svojih članova, koji će u suradnji s organima policije poduzeti sve potrebno, da se najradikalnije pristupi suzbijanju ove defetističke akcije i da se mirnom građanstvu pod svaku cijenu osigura osobna i imovinska sigurnost.

POVLAČENJE STAROGA NOVCA OD 1 DINARA. Postepeno, počevši od 20. X. 1939. pa do zaključno 20. IV. 1940., povlači se iz opticaja sitan metalni novac od 1 dinara. Po isteku ovoga roka ova vrst novca prestaje biti zakonsko sredstvo plaćanja te će se moći u naknadnom roku od 6 mjeseci zamijeniti bez odbitka noviskovanim novcima samo na blagajnama Narodne Banke i državnih financijskih ustanova. — 20. t. mj. pustit će se u promet novi kovani novac od 1 dinara, koji je izrađen iz legure aluminija i bronca.

Život Šibenika

MISIJSKA NEDJELJA. U nedjelju 22. t. mj. cijeli katolički svijet slavi misijsku nedjelju, t. j. dan posvećen širenju misijske ideje i pomaganju naših misionara, koji u najzapuštenijim krajevima svijeta propovijedaju riječ Božju. Potrebe su naših misija i misionara velike, pa se preporuča vjernicima, da se toga dana sjete u svojim molitvama naših neumornih i požrtvovnih misionara.

PROSLAVA MISIJSKE NEDJELJE. U nedjelju 22. t. mj. i u našem Šibeniku proslavit će se Misijska nedjelja, kao glavni dan misijske propagande i godišnji društveni blagdan papinskog »Društva za širenje vjere« (DŠV). Po svim našim crkvama bit će misijska propovijed i sakupljat će se milostinja za misije. — Križarice i Male Križarice imaju u 7 s. ujutro zajedničku sv. Misu i sv. Pričest u crkvi sv. Luce, a u 7 s. naveče u Katoličkom Domu misij-

sku priredbu s nekoliko prigodnih točaka. Ulaz slobodan, a dobrovoljne doprinose u korist misija primat će sa zahvalnošću na ulazu naš »Crnac«.

MILOSTINJA ZA MISIJE. Po naredbi preuzv. biskupa u nedjelju 22. t. mj. sakupljat će se milostinja u crkvama za misijske potrebe. Preporuča se vjernicima, da se i svojim udovičkim doprinosom sjete naših misija.

PROF. DR. J. KOSTOVIĆ imenovan je za vršioca dužnosti direktora na mješnoj realnoj gimnaziji.

DEVETNICA KRISTU KRALJU u crkvi sv. Lovre počinje danas 19. t. mj. u 6 sati naveče.

LONČAR LUKA, profesor mjesne realne gimnazije, premješten je na I. klasičnu gimnaziju u Zagrebu.

PROSLAVA SV. KRISPINA. Kako smo već javili, u nedjelju 22. t. mj. svi šibenski postolari i postolarski obrtnici proslavit će svoga zaštitnika sv. Krišpina. Proslava će biti u crkvi sv. Nikole, u kojoj se čuva slika i časti sv. Krišpin. Ujutro u 8 s. bit će pjevana sv. Misa, kojoj će prisustvovati svi postolarski radnici i obrtnici sa svijećama u ruci. Poslije evanđelja bit će kratka prigodna propovijed. Iza sv. Mise slijedit će blagoslov s Presvetim i ljubljenje relikvije sv. Krišpina.

SV. SIMUN I JUDA TADEJ slave se u subotu 28. t. mj. U crkvi sv. Križa nalazi se oltar, posvećen ovoj dvojici apostola.

KRIST KRALJ proslavit će se po običaju u nedjelju 29. t. mj. Katoličko građanstvo sprema se, da što svečanije proslavi taj lijepi i značajni blagdan.

SUZBIJANJE PROSTITUCIJE. Ispostava Banske Vlasti u Splitu izdala je naredbu, da se više nikome u Šibeniku ne izdaje produženje redarstvenoga dobnika, kako bi se na ovaj način suzbila u Šibeniku tajna prostitucija u noćnim lokalima. Ova mjera vlasti osobito nas veseli željom, da urodi i uspjehom.

SVIM ČLANICAMA »ŽIVOGA SVIJETA« javljam, da je nakana klanjanja za slijedeći tjedan (22.—28. X.): za naše požrtvovne misionare i misionarke te misijske potrebe uopće. — Pozivljem sve članice, da u nedjelju 22. t. mj. u 7 s. navečer prisustvuju našem misijskom sastanku, koji će se održati u Kat. Domu. — Don Ante Radić.

Hodočašće s Hrv. Metropolitom u Rim

Usred ovih teških prilika, u kojima se nalazi Evropa, polazi hrvatski metropolit preuzv. g. dr. Alojzije Stepinac za mjesec dana u Rim, da od Sv. Oca Pape ishoditi jednu veliku radost, veliku utjehu, veliko odlikovanje. Zamolit će vrhovnu glavu katoličke Crkve, da proglasi prvim hrvatskim svećem franjevca bl. Nikolu Tavilića, koji se rodio u Dalmaciji, najveći dio svog djelovanja posvetio Bosni radeći za duhovno jedinstvo hrvatskog naroda, a onda otišavši u Svetu Zemlju mučenički poginuo u Jerusalemu. Time će biti veoma podičen hrvatski narod i njegova orijentacija prema evropskom Zapadu. S hrvatskim metropolitom poći će u Rim radi te stvari i naš biskup preuzv. g. dr. Jerolim Mileta i još neki drugi hrvatski biskupi, veći broj klera i drugih hodočašnika, koje će Papa Pio XII. primiti u svećanu audijenciju te uz obećanje za kanonizaciju bl. Nikole Tavilića uputiti hrvatskom narodu važne riječi. Zato je razumljivo, da za ovo izvanredno hodočašće s hrvatskim metropolitom u Rim vlada veliko zanimanje. Odlazak je iz Zagreba 10. studenoga. Jedna skupina, koja će se zadržati 5 dana samo u Rimu i okolici, vraća se 16. studenoga u Zagreb. Druga skupina će poći još u Napulj, Pompeje, Luceru (na grob zagrebačkog biskupa bl. Augustina Kažotića) i u Loreto (gdje postoji posebno hrvatsko svetište uz nazaretsku kućicu) te se vraća 20. studenoga u Zagreb. Prijave za sudjelovanje u tom hodočašću prima do 25. listopada Hodočašnički Odbor Katoličke Akcije, Zagreb, Nadbiskupski dvor. Ovdje se dobivaju i potanji prospekti i sve potrebne informacije.

NOVI TEŠKI ENGLESKI GUBITAK. Golemi britanski bojni brod »Royal Oak« potopljen je napadanjem njemačke podmornice. Brod je imao tonažu od 29.150, a bio je naoružan uz ostalo i s 8 topova kalibra po 38.5 cm. Uspjelo je spasiti samo 414 ljudi od 1200.

Razne vijesti

TURSKA ODBILA RUSKE ZAHTJEVE. Sovjetsko-turski pregovori nisu doveli do sporazuma, jer se sovjetski prijedlozi nisu mogli dovesti u sklad s odnošajima između Turske, Francuske i Engleske. Sovjetski su zahtjevi, prema vijestima iz moskovskih krugova, slijedeći: 1. da Turska prizna diobu Poljske; 2. da prizna osnivanje balkanskog bloka, koji bi se oslonio na Njemačku i Rusiju; 3. da Turska djeluje na Rumunjsku, da povraća Rusiji neke dijelove svoga teritorija, kod čega se misli na Besarabiju i na bivšu Bukovinu s Černovicama. — Upućeni turski krugovi očekuju, da će još tokom ovoga tjedna biti potpisani ugovori između Turske i Velike Britanije te između Turske i Francuske. U vezi s time izazvala je veliku pozornost činjenica, da je njemački poslanik von Papan iznenada napustio Ankaru i otputovao u Berlin, a sutradan i njegova supruga. — U Sofiji su osvjedočeni, da je neutralnost balkanskih država stavljena na najtežu kušnju od početka rata. S razumljivom nervozom očekuje se razvoj skorih dana.

PANAMSKA KONFERENCIJA AMERIČKIH DRŽAVA završila je rad. Na kraju je izglasana deklaracija, u kojoj se veli, da američke države ne dopuštaju, da se rat vodi u blizini njihovih teritorijalnih voda, izuzevši teritorijalne vode Kanade i vode evropskih kolonija u Americi.

KOLIKO JE KOŠTAO SVJETSKI RAT? Prema podacima Društva Naroda u velikom svjetskom ratu od 1914. do 1918. poginulo je 8 milijuna, onesposobljeno 15 milijuna, ranjeno 30 milijuna ljudi. Znači, da je iz stroja ljudske produktivnosti izbačeno 53 milijuna osoba ili sveukupno stanovništvo ovih država: Rumunjske, Bugarske, Grčke, Mađarske i Turske. — Ratni troškovi, plaćeni u novcu, cijene se na 400 milijardi zlatnih dolara. Da su se ova sredstva upotrebila za kulturni napredak čovječanstva u miru, evo što bi se pomoću njih bilo moglo postići: Svakoj obitelji u Americi, Engleskoj i njenim dominionima, te Francuskoj, Belgiji i Rusiji mogla bi se bila izgraditi lijepo uređena kuća s namještajem i svim udobnostima, a uz to nabaviti i po jedan vrt za obrađivanje. Iz ostatka novca mogla bi se otkupiti sva imovina i sva potraživanja, koja imaju Francuska i Belgija. Pored svega toga još bi ostalo toliko, da bi se u svima gradovima spomenutih država s preko 20 hiljada stanovnika moglo osnovati po jedno sveučilište i knjižnica. — Uzmemo li u obzir još štetu, učinjenu rušenjem čitavih gradova, varoši i sela, te mostova, željezničkih pruga, puteva i drugih objekata, ova se šteta procjenjuje na daljnjih 400 milijardi zlatnih dolara. — Sada idemo opet ususret tako žalosnim žrtvama rata.

NJEMAČKI GUBICI U POLJSKOJ. Švicarski list »Arbeiter Zeitung« kaže, da su prema jednoj statistici njemačke vrhovne komande gubici Nijemaca u Poljskoj bili 91 hiljadu 270 mrtvih i 148 hiljada 345 ranjenih. Neki belgijski listovi naprotiv iznose i veće brojke. Prema njima Nijemci su imali oko 100 hiljada mrtvih i 200 hiljada ranjenih. Osim toga uništeno je 190 njemačkih tankova, a oštećen 371. Nijemci su još izgubili oko 260 teških bombardera, te oko 100 lovačkih i 10 izviđačkih aviona.

NEZAPOSLENOST U SJEDINJENIM AMERIČKIM DRŽAVAMA. Industrijsko vijeće u New-Yorku bavilo se ovih dana pitanjem nezaposlenosti, pak je tom prilikom ustanovljeno, da je broj nezaposlenosti od veljače pa do danas pao za 1 milijun 142 hiljade nezaposlenih. Danas u USA ima još 8 milijuna 200 hiljada nezaposlenih.

MALI FRANCUZI ZA MISIJE. Kod nas djeca sakupljaju markice, staniol i slične stvari za misije, ali to se provodi vrlo nesolidno, pak je od toga relativno slabe koristi. Međutim mali Francuzi u prošlog godini skupili su što u stvarima što u novcu svega 34 milijuna i 400 hiljada franaka, a to je za čitavih 10 milijuna franaka više negoli je bilo sakupljeno godi- ne 1937.

CRKVA U MISIJAMA. U misijskim pokrajinama Crkva uzdržava: 40 hiljada škola sa 2 i po milijuna učenika, 3 hiljade ljekarna, 800 bolnica sa svega 40 hiljada kreveta, 2 hiljade sirotišta za djecu sa 125 hiljada djece u njima, 150 kuća za napuštene i t. d., i t. d.

PREDSTAVNICI ITALIJE I SPANJOLSKE izjavili su, da je mir njihov zajednički cilj.